

ประโยค ป.ธ. ๘
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๓

๑. ก็พระบรมศาสดา เมื่อจะทรงแสดงอย่างนี้ จึงทรงประกาศคุณแห่งท่านผู้เป็นพระสัมพันธัญญ์ทั่วทุกคด้วยวิชา ๓ ประการอย่างนี้ คือ ทรงประกาศอภิสถาณ ด้วยบุพเพนิวาสานุสสติญาณ ทรงประกาศปัจจุปปันนังสญาณและอนาคตังสญาณ ด้วยทิพพจักขุญาณ ทรงประกาศโลกียคุณและโลกุตตรคุณทั้งสิ้น ด้วยอาสวักขณญาณ แล้วทรงแสดงแก่พราหมณ์ว่าพระองค์เป็นผู้เจริญที่สุดทั้งประเสริฐที่สุด ด้วยการเกิดเป็นอริยะ ฯ

ในคำว่า เอวํ วุตฺเต เวรณฺโช พฺราหฺมณฺโณติ นี้ มีอธิบายว่า เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้ทรงเกื้อกูลแก่ชาวโลก จะทรงอนุเคราะห์พราหมณ์ ได้ตรัสถึงคำที่พระองค์เป็นผู้เจริญที่สุดทั้งประเสริฐที่สุด ด้วยการเกิดเป็นอริยะแม้ที่ควรปกปิดด้วยพระธรรมเทศนาอันประกาศถึงวิชา ๓ ประการอย่างนี้ เวรณฺชพราหมณ์มีกายใจเต็มคั้นด้วยปิตุแผ่ซ่านไป รู้ว่าพระผู้มีพระภาคเจ้าเป็นผู้เจริญที่สุดทั้งประเสริฐที่สุด ด้วยการเกิดเป็นอริยะนั้น จึงดำนิตนเองว่า เราได้กล่าวกะพระสัมพันธัญญ์ผู้ประเสริฐที่สุด (กว่าใคร) ในโลกทั้งปวง ผู้ประกอบด้วยความดีทุกประการ ชื่อเช่นนี้ว่า ไม่ทรงทำกรรมมีการกราบไหว้เป็นคั่นแก่ชนเหล่าอื่นไร้อภัย ช่างน่าคิดเคียนความไม่รู้อะไรเสียจริง ๆ เลยหนอ ดังนี้แล้วจึงได้ตกลงใจว่า บัดนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าพระองค์นี้ ชื่อว่าเป็นผู้เจริญที่สุดในโลก เพราะความหมายว่าเป็นผู้เกิดก่อนด้วยการเกิดเป็นอริยะ ชื่อว่าเป็นผู้ประเสริฐที่สุดในโลก เพราะความหมายว่าหาผู้เสมอเหมือนมิได้ด้วยพระคุณทั้งปวง แล้วจึงได้กราบทูลคำนี้กะพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า ผู้ที่เจริญที่สุด คือท่านพระโคตม ผู้ที่ประเสริฐที่สุด คือท่านพระโคตม ฯ ก็แล พราหมณ์ ครั้นกราบทูลอย่างนี้แล้ว เมื่อจะชมเชยพระธรรมเทศนาของพระผู้มีพระภาคเจ้านั้นอีก จึงกราบทูลว่า ข้าแต่พระโคตมผู้เจริญ พระคำรัสของพระองค์ น่าชมเชยยิ่งนัก ดังนี้เป็นคั่น ฯ

๒. ส่วนวาจาประกอบคำอธิบาย มีดังต่อไปนี้ ๑ พระโคตมผู้เจริญ
 จตุเรทสผู้เป็นหน้าหนี่จากพระสัทธรรม ผู้ตกไปในอสังขธรรม ให้ออกจาก
 อสังขธรรม เหมือนใคร ๆ ฟังหงายภาษาขณะที่คว้าขึ้นไว้ ฉะนั้น ทรงเปิดเผยคำ
 สั่งสอนที่ถูกรกขัฏฐคือมิจฉาทิฏฐูปกปิดไว้ ตั้งต้นแต่ศาสนาของพระผู้มีพระภาคเจ้า
 พระนามว่ากัสสปะอันตรธานไป เหมือนใคร ๆ ฟังเปิดของที่ปิดไว้ออก ฉะนั้น
 ตรัสบอกทางสวรรค์และทางนิพพานให้แก่เราผู้ดำเนินไปสู่ทางที่ชั่วและทางที่ผิด
 เหมือนใคร ๆ ฟังบอกทางแก่คนหลงทาง ฉะนั้น ผู้ทรงไว้ซึ่งประทีปอันรุ่งเรือง
 คือเทศนาอันเป็นตัวขจัดความมืดคือโมหะอันปกปิดรูปคือพระรัตนตรัย
 มีพระพุทธรัตนเป็นคั่นนั้นแก่เราผู้จมลงในความมืดคือโมหะ ผู้มองไม่เห็นรูป
 คือพระรัตนตรัยมีพระพุทธรัตนเป็นคั่น เหมือนใคร ๆ ฟังถือเอาประทีปน้ำมันที่
 ลูกโพล่งไว้ในที่มืด ฉะนั้น ทรงประกาศพระธรรมแก่เราโดยแบบอย่างหลากหลาย
 เพราะทรงประกาศด้วยกระบวนวิธีเหล่านั้น ๑

เวรัญชพรามณ์ ครั้นชมเชยพระธรรมเทศนาอย่างนี้แล้ว มีจิตเลื่อมใส
 ในพระรัตนตรัย เพราะเทศนานี้ เมื่อจะกระทำ (ตาม) อาการของผู้ที่เลื่อมใส
 จึงได้กราบทูลว่า เอสาหิ เป็นต้น ๑ บรรดาบทเหล่านั้น บทว่า เอสาหิ คัคคตเป็น
 เอโส อหิ ๑ หลายบทว่า ภควนฺตุ โคตมฺ สรณฺ คจฺฉามิ ความว่า ข้าพเจ้าขอถึง
 พระโคตมผู้เจริญว่า เป็นที่พึ่ง คือ ข้าพเจ้าขอถึง ขอคบ ขอพึ่งเสพ คือขอเข้าไป
 นั่งใกล้พระโคตมผู้เจริญด้วยความประสงค์นี้ว่า ขอพระโคตมผู้เจริญ ทรงเป็นที่
 พึ่งของข้าพเจ้า คือ เป็นที่ไปในเบื้องหน้า เป็นผู้ป้องกันความทุกข์ และเป็นผู้
 สร้างประโยชน์เกื้อกูลแก่เรา ข้าพเจ้าขอมทราบบ คือขอมรู้ซึ่งอย่างนี้ ๑

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๘

แปล ไทยเป็นมคธ

๑. เอวํ ทสฺสเนโต จ ปุพฺเพนิวาสณฺณาณเณ อตฺตํสณฺณาณํ ทิพฺพกฺขุณา
ปจฺจุปฺปนฺนํนาคคํสณฺณาณํ อาสวกฺขเยน สกฺลโลกิยโลภุคฺตรคฺคณฺนติ เอวํ
ติหิ วิชฺชาหิ สพฺเพปิ สพฺพณฺณคฺคณฺเน ปกาเสตฺวา อคฺคโน อริยาช ชาติยา
เชฏฺฐเสฏฺฐภาวํ พุราหุณฺณสฺส ทสฺสเสสิ ฯ

เอวํ วุตฺเต เวรณฺโฆ พุราหุณฺณติ เอวํ ภควตา โลกานุกมฺปเกณ
พุราหุณฺณํ อนุกมฺปมาเนน วินิหฺนุหิตพฺเพปิ อคฺคโน อริยาช ชาติยา
เชฏฺฐเสฏฺฐภาเว วิชฺชาคฺคณฺนปฺปกาสิตยา ธมฺมเทสํนาค วุตฺเต ปิตฺติวิปฺฟาร-
ปฺริปฺญณฺณคฺคณฺนจิตฺโต เวรณฺโฆ พุราหุณฺณํ คํ ภควโต อริยาช ชาติยา เชฏฺฐ-
เสฏฺฐภาวํ วิทิตฺวา อีหิสี นามาคํ สพฺพโลกเสฏฺฐํ สพฺพคฺคณฺนสมนฺนํนาคคํ
สพฺพณฺณํ อณฺเวยสํ อภิวาทนาทิกมฺมํ น กโรตฺติติ อวํ ชิริตฺถ วต เร
อณฺเวยณฺณนติ อคฺคณฺนํ ครหิตฺวา อหํ ทานิ โลเก อริยาช ชาติยา ปุเรชาตฺถุเจณ
เชฏฺฐโง สพฺพคฺคณฺเนหิ อปฺปฏิสมฺมณฺณเจณ เสฏฺฐโงติ นิฏฺฐํ คณฺตฺวา ภควนฺตํ
เอตทโวจ เชฏฺฐโง ภวํ โคตโม เสฏฺฐโง ภวํ โคตโมติ ฯ เอวเมจ วตฺวา ปุณ
คํ ภควโต ธมฺมเทสํ อพฺภนฺนโมทมาโน อภิกฺกณฺตํ โภ โคตมาติอาทิมาย ฯ

๒. อหํ ปน อธิปฺปายโยชนา ฯ ยถา โกจิ นิภฺมุชฺชิตํ อุภฺมุชฺชเยชฺช
เอวํ สทฺธธมฺมวิมุจํ อสทฺธธมฺมปติคํ มํ อสทฺธธมฺมา วุญฺชาเปณฺเตน ยถา ปฏิจฺจนฺนํ
วิวเรชฺช เอวํ กสฺสสฺสส ภควโต สาสณฺนุตรธนา ปณฺติ มิจฺฉาทิฏฺฐิณ-
ปฏิจฺจนฺนํ สาสณฺ วิวเรณฺเตน ยถา มุพฺพสฺส มคฺคํ อาจิกฺกเยชฺช เอวํ กุมฺมคฺคมิจฺฉา-
มคฺคปฏฺธิปฺปนฺนสฺส เม สคฺคโมกฺขมคฺคํ อาจิกฺกณฺนเตน ยถา อนฺธการเร เตลปฺปชฺชิตํ
ธารเยชฺช เอวํ โมหนฺธการนิมฺมุคฺคสฺส เม พุทฺธาทิตนรूपานิ อปฺสฺสโต
คปฺปฏิจฺฉาทกโมหนฺธการวิทฺธสทฺเทสนาปชฺชิตํ ธาเรณฺเตน มยฺหํ โภตา
โคตเมน เอเตหิ ปรียาเยหิ ปกาสิตคฺคตา อนเณกปรียาเยน ธมฺโม ปกาสิโต ฯ

เอวํ ธมฺมทฺสณํ โถเมตฺวา อิมาย ทฺสณาย รตนคฺคเย ปสฺนุนจิตฺโต
 ปสฺนุนาการํ กโรนฺโต เอสาหฺนฺติอาทิมาย ๑ คคฺคฺก เอสาหฺนฺติ เอโส อหํ ๑
 ภาวนตํ โคตมํ สรณํ กจฺจนํมิตฺติ ภาวนตํ โคตมํ สรณฺนฺติ กจฺจนามิ ภาวํ เม โคตโม
 สรณํ ปฺรายนํ อมฺสฺส ตาตา หิตฺสฺส จ วิธาคาติ อิมินา อธิปฺปาเยน ภาวนตํ
 โคตมํ กจฺจนามิ ภาขามิ เสวามิ ปิธิรฺปาสามิ เอวํ ชานามิ พุชฺจนํมิตฺติ ๑
